

Izhaaja vsaki dan.

Tudi ob nedeljah in praznikih ob 5. uri, ob ponedeljkih ob 2. uri zjutraj.

Posamične številke se prodajajo po 3 novč. (6 stotink) mnogih tobakarnah v Trstu in okolici, Ljubljani, Gorici, Celju, Kranju, Mariboru, Celovcu, Idriji, St. Petru, Sežani, Nabrežini, Novemestu itd.

Oglase in naročbe sprejema uprava lista „Edinost“, ulica Giorgio Galatti št. 18. — Uradne ure so od 2. pop. do 8. svečer. — Cene oglaševanja 16 st. na vrsto petič; poslanice, smrtnice, javne zahvale in domači oglasi po pogodbi.

TELEFON šte. 1157.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

Naročnina znaša

za vsa leta 24 K., pol leta 12 K., 3 mesece 6 K. — Na naročbe brez dopolne naročnine se uprava ne ozira. Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo in rokopiši se ne vračajo. Naročnino, oglaševanje in reklamacije je pošiljati na upravo lista.

UREDNIŠTVO: ul. Giorgio Galatti 18. (Narodni dom.) Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA. Lastnik konsorcij lista „Edinost“. — Tiskarna tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu, ulica Giorgio Galatti št. 18. Poštno-hranilnični račun št. 652.841.

Rusko-japonska vojna.

(Brzjavne vesti).

Brodovje Roždestvenskega.

SAIGON 13. (Agencija Havas.) Od 9. t. m., ko je eskadra Roždestvenskega zapustila zaliv v Vanfongu, ni nobenega poročila o gibanju brodogovja.

Angleški parnik zadel na mino.

TOKIO 13. Angleški parnik „Sobralense“, ki je plul iz Niševanga v Kobe, je bil pri Port Arturja zadel na mino ter se takoj pogreznil. Čolni iz Port Arturja so rešili vse Evropejce, ki so bili na krovu; več neevropskih potnikov in moštvo parnika se je pa, kakor se sodi, potopilo. Zdi se, da je zašel parnik v vodno okrožje, kjer se nahajajo mine, nakar se je ladje oporizilo.

Japonski transportni parnik zadel na mino.

ČIFU 13. (Reuterjev biro.) Japonski transportni parnik „Sajata-Maru“, ki je bil z vojnimi potrebščinami namenjen v Niševang, je blizu otokov Miautau zadel na mino, valed česar je bil en del ladje odtrgan. Ladja se je, kakor sodijo, še po noči v viharju potopila.

Obsedno in vojno stanje na Formozi.

TOKIO 13. Uradna objava, s katero je bilo nad vsem otokom Formoza proglašeno obsedno in vojno stanje, stopi z današnjim dnem v veljavo.

Dogodki v Rusiji.

PETROGRAD 13. Osrednji odbor ruskih socialno-demokratskih delavcev je priobčil nov progla, v katerem očita liberalnemu časopisu ter pozivlja državljane, na katere je naslovljen, naj se prepričajo, da ni možno brez lastne pomoči ničesar doseči. Petrogradski delavci naj se ne dajo od vedenja liberalnega časopisa motiti.

ŠČITOMIR 13. Med prebivalstvom vlada še vedno razburjenje. V Trojanovu je bilo ubitih deset Židov.

Brzjavne vesti.

Obisk proračunske komisije v Trstu.

DUNAJ 13. Proračunska komisija pride baje med 17. in 19. junijem v Trst, da pregleda nova dela v tržaški lukii.

Parlamentarna konferenca.

DUNAJ 13. Danes popoldne se vrši v stanovanju ministrskega predsednika dra. barona Gautscha posvetovanje nemških in čeških poslancev.

† Grof Teodor Andrassy.

BUDIMPEŠTA 13. Poslanec grof Teodor Andrassy, sin bivšega ministrskega predsednika grofa Julija Andrassy-ja je danes popoldne v 48 letu starosti umrl.

PODLISTEK.

202

Prokletstvo.

Zgodovinski roman Avgusta Šenoe. — Nadaljeval in dovršil I. E. Tomič.

Prevel M. O.—Š.

— Kje? Po pravilu, je odgovoril Grga, postavivši svojo čelado na mizo in odločivši svoj meč.

— Po vprašanju pravilu. Poznamo se, s čašami in ženskami.

— A, da, izpisovali smo vojske in dali zadnjo kraljevsko plačo. Moje četo so razpustili. Sedaj, ko je vse mirno, ne treba jim tolike vojske, osobito konjenikov, ker nimajo hrane, a mislim, da tudi kraljeva kasa je dovolj suha. Vsaj nekaj so odšepnili, pa je to kar potesnelo. A kaj godrnjaš tu, baba? Tistih nekoliko noči, ki sem jih prespal tu v tvoji kamri, poplačam ti zlatom. Imam ga

Eksplodizija na angleški ladji.

LONDON 13. Na linijski ladji „Royal Oak“ v Chathamu se je dne 11. t. m. zvečer dogodila eksplozija, valed česar je bil en mož ubit in 7 mornarjev deloma težko ranjenih.

Dementi.

BEROLIN 13. „Nordd. Allg. Zeitung“ piše: Tu- in inozemski listi objavljajo nagovore, ki jih je baje cesar Viljem imel do vojakov v Wilhelmshavenu in v Strassburgu. Mi smo pooblašeni izjaviti, da so v tozadnjih poročilih besede cesarjeve deloma tendenciozno popačene deloma pa izmišljene.

Francozka mornarica.

PORT MAHON 13. Čolni na motor so danes ob 4. uri popoldne odpluli v smeri proti Toulonu.

Iz Hrvatske.

ZAGREB, 12. maja 1905.

Znano je, da imamo pri nas na Hrvatskem strank in stranke toliko, kolikor jih imajo v drugih mnogo večih narodih, ki si morejo dovoljevati takov luksu. Mi pa, ker smo mali, ne bi se smeli capiti v toliko strank, v kolikor smo danes fiktivno razcepljeni. Kajti, tako-le razcepljeni smo vedno nepravilni nasproti velikim dogodkom, tako razcepljeni ne utegnemo izrabljati ugodnih prilik, ki se nam nudijo enkrat in nikdar več. Vsaka nova stranka nastopa bučnimi klici, kako da hoče rešiti narod, kako je navtala, ker jo je izžvala potreba naroda, kako da odgovarja volji naroda! Narod sam, tisti dobri in nepokvarjeni narod naš, ta ne umeje ta igre z njegovim imenom. Ali da je na njem, da izreče svoje mnenje in da si izvoli stranko, gotovo ne bi izbral nobene od njih, ki obstoje danes! Najmanjše pa novovstalo „hrvatsko stranko prava“. Tudi ta stranka želi „po želji naroda“ zbrati v eno kolo vse one, ki ne pripadajo nobeni sedaj obstoječi stranki. V dobro poučenih krogih smatrajo pak — in to je povsem opravičeno — to stranko predzidjem nove klerikalne stranke, katere ustanova je že gotova stvar. A da se ta „hrvatska stranka prava“ res poslužuje načina furtimašev, o tem nam nedvomno priča dejstvo, da je brez izrečnega dovoljenja — torej furtim — podpisala pod svoj progla imena takih mož, ki nočejo niti čuti ni vedeti zanjo, kamo-li, da bi bili aktivni prvoborilci v njenih vrstah. S prvim stojim nastopom se je torej ta stranka osramotila in izvela tako ulogo, da jej je že danes napovedana bodočnost: držala se bo kako leto in izgine!

Vedenje naše širidasetorice se nam ne nam ne zdi resno nimalo, da niti ne govorim o iskrenosti. Ljudje, ki so molčali skozi 20 let, počivaje na fitejih v vrstah liberalne stranke, so oživel sedaj, ker jim je med li-

kakor blata. Kolikor nam ni dal kralj, vrel smo mi sami. Vraga bi pošten človek čakal na kraljevsko plačo, se je spustil vojak v smeh in je, vrgši se na leseno klop, prevrgel nogi in uprl roki. Ah, je vzdahnil, hvala Bogu, da je enkrat konec vrazjem opravilu, ta železna srajca je skoro zarjavela na meni. Sit sem že tega potepanja in komaj sem že čakal stalne postelje. Konec je, pravim.

— Torej ne pojdeš več nikakor med sloveške mesarje?

— Nisem znorel. Danes sem zadnjikrat zataknil meč v nožnico, jutri pojde kralj v Križevce.

— Glej! Glej! je pokimala stara, udrži z dlanjo po zevajočih ustih, kako se ljudje mešajo kakor črvi v blatu. Vse sem si danes klicala v spomin, kar si mi včeraj pripovedal; moja stara glava ne more vsega tega držati v sebi. Jaz ti ne vem nič; nič ne zahajam med to mestno gausobo, bolje je, da nič ne vidim. Komaj da mi kaj tako mimogredé prišepne Paviša. Sedaj si vsaj ti tu. Menda ne pojdeš iz Zagreba.

beraleci začelo postajati tesno, ker ti poslednji — nimajo več večine. Ljudje, ki jim ni bilo dvajset let do tega, da bi izvojevali kako mrvico za nas; da bi naučili Madjare spoštovati nas; ljudje, ki so dopuščali, da se nas upravlja in vlada po mili volji — ti ljudje izgledajo sedaj, kakor da se mislijo popraviti! V zadnjem času je poznana njihova deklaracija, ki so jo podali na usta Tomašičeva. Mejtem, ko ta deklaracija govori še dovolj jasno in odkrito v pogledu naših zahtev, pa izjavlja takoj v nadaljevanju, da bodo vodili vedno in samo državno ogrsko politiko. To pravijo oni tudi v imenu hrvatskega naroda (torej zopet zloraba narodnega imena). Ali naj izjavijo to na volilnih shodih in na voliščih, da bodo služili interesom ogrske politike, pa morejo biti gotovi, da jih narod ne bo volil, ker narod ne pozna ogrske, ampak samo hrvatsko politiko. V tej stvari zopet pokazuje Tomašič prave karte, predstavlja se v ulogi pojaca, ki postaja smešen se svojo igro. On bi rad ustrezal nam in Madjarom. V to, da doseže prvo, se „zavzemlje“ za hrvatski jezik v vojski in za druge naše največje zahteve; a da doseže drugo, meče prek tega plašč ograde državne ideje, ki jej pritruje z oduševljenjem. Kako boraa, nedostojna igra je to! Ali za to ga čaka ministerska stolica in Khuenova pohvala. On sedi na dveh stolih, moglo bi se pa dogoditi, da pade. Od hrvatskih govornikov, ki so zastopali isto smer kakor Tomašič, se je oglasil Geza Josipovich in — Pišta Kovacevics. Josipovich je začel govoriti hrvatski. Ej, da ste tedaj čuli „brate“, kako ljubijo svoje osemstoletne zavezničke! — Od vseh strani je hrupelo, da ne sme govoriti hrvatski, ampak madjarski. In te razjarjene in razgrete duhove je moral miriti še le predsednik Just, dokazavši jim, da Hrvatje imajo pravico posluževati se hrvatskega jezika v skupni zbornici. Tudi Kovacevics je govoril. Nu, na njegov govor ni vredno ozirati se. Ker ta človek vam govori, kakor veter pša, tako, kakor mu zapovedujejo od zgoraj. Lani je govoril izdajalski in je branil uvedbo madjarskega jezika v Hrvatski, sedaj pa vsteja neskentat za pravico hrvatskega jezika in proti prodiranju madjarskega k nam. To je — konsekvantno!

Včeraj je umrl Ivan Krst. Tkalčič, eden prvih naših historikov, v starosti 65 let. Ravno včeraj ga je hotel naš mestni zastop za pisane povesti mesta Zagreba imenovati svojim čestitim meščanom. Nu, nemila smrt mu ni dala dočakati tega zaslužnega odlikovanja.

„Slovensko“ meščansko šolstvo in oblasti.

S Kranjskega.

Kakor je napis tega članka ironija, tako je tudi ironija postopanje vseh oblasti v stvari slovenskih meščanskih šol. Ironija

— Zakopat se hočem tu, kakor da mi korenika stoji v zemlji.

— A kje?

— V svojem starem gnezdu na potoku. Pojdem zopet služiti škfa.

— Glej! Glej! In jaz sem že dvomila, da-li te bom še kedaj videla.

— In tudi ja sem dvomila, da-li bom še kedaj videl tebe, Gončinka. Sedaj pa sedaj mi je vrag sedel za vratom. Veškrat sem si mislil, ležeči ob nočni rosi: Grga! Grga! V kaj se spuščaš na stare dni? Klati se in ne spati. E, kako se kje Gončinka pod odejo greje in smeje, ti pa se valjaš tu v mlaki. Kaj se ti ni nikoli kolealo, Gončinka?

— Hodi z Bogom! Mari te je vrag vlekel pod čelado?

— Ah veš, namerilo se je tako, baba. Ko me je škof Pavel igrnal kakor tatu radi tistega Benkoviča, zarezal sem ga na svoj rovaš. Zaklel sem se, da mi poplače. Ko so kraljevi zatrobili na Pavla, hitel sem brustiti meč. Da, šel sem bil pod zastavo, pod katero so bili tudi Gričani moji sovražniki,

in preziranje šolskih zakonov po vsem Slovenskem! V Avstriji je namreč kadih 800 meščanskih šol, slovenske deške meščanske šole pa nimajo Slovenci niti ene! Le Uršulinke v Ljubljani imajo privatno slovensko dekliško šolo te vrste. Da nimamo nijedne take šole, po kakoršni hrepenimo že več nego trideset let, tega nismo mi krivi, tega na Goriškem in Kranjskem niti zakonodajalec — (deželna zborna) nista zakrivila. V prvi in drugi deželi sta deželna zborna pred 30 in več leti sklenila po vladni inicijativi v tej stvari dobre šolske zakone, ki so seveda bili tudi sankcionirani in so torej veljavni. Za Goriško zahteva zakon, da se „po možnosti“ osnuje za vsaki šolski okraj meščanska šola. Zakaj se torej ne osnuje niti ena za slovenski del te pokrajine? Ali ni možno?

Pred 30 ali pred 20 leti morda res ni bilo še umestno, da bi se bile postavile na Goriškem tri meščanske šole, n. pr. v Gorici za okraj goriške okolice, v Tolminu in Sežani. Tedaj se je moralo veliko trositi za splošne ljudske šole. Tedaj niso bile še dovolj organizovane in preskrbljene z vsem. Tedaj tudi javnost in razni faktorji v državi niso še zahtevali tistega znanja, ki se pridobiva izlasti v meščanski šoli. Ali dandanes se človek samo z izobraženostjo, pridobljeno v ljudski šoli, ne more povspeti do boljšega kruha. Srednje šole pripravljajo za višji stan, ljudske za nižji, meščanske pa za srednji stan. Nam Slovencev pa manjka posebno srednjega stanu! In manjka posebno radi tega, ker nimamo učilnic, v katerih bi se praktično izobražili v tem oziru. — Naše oblasti na Goriškem, okrajni šolski sveti, so tako nemarni in nedelavni, da v 30. letih niso osnovali niti ene meščanske šole za Slovenec. Ako si čisto ena sama občina more postaviti šolsko poslopje za 50—100,000 kron, zakaj ne bi mogel celi okraj postaviti takega poslopja?

Še večjo nedelavnost moramo očitati kranjskim šolskim oblastim. Odi je zakon v tej točki star 32 let. Ta zahteva, da mora vsaki šolski okraj uvesti najmanjše eno meščansko šolo. Faktično pa ima od 12 šolskih okrajev le krški okraj — nemško deško šolo te vrste. Kakor so Slovenci edini narod v Avstriji, ki nima slovenske meščanske šole, tako je Ljubljana edino glavno mesto v Avstriji, ki je brez javne meščanske šole. — Govori se, da bo v jeseni v Postojni otvorena meščanska šola in da ljubljansko mesto tudi zahteva tako šolo. Toda dozdaj nismo še čitali, da bi se za Postojno iskali meščanski učitelji, ali da bi bil deželni šolski svet pritril ljubljanskemu mestnemu svetu. Le to čitamo, da se za nemško meščansko šolo v Koroškem išče učiteljev, od katerih se pa niti ne zahteva znanja slovenščine! In to vliče dejstvu, da so ondi vsi otroci Slovenci. Ne moremo pač umeti, zakaj se šolske oblasti na Kranjskem

proti popom. Ni mi žal ni žeje, ni mraza, ki sem ga pretrpel. Sedaj sem na konju, Pavel v blatu. To mi ugaja, strašno ugaja. Daj, da se napijem, Gončinka. Ha, dobro je vino. Ali — je nadaljeval, vrnivši starki vič, — nekaj me peče. Uf, ko se spominjam tega, pregriznil bi si jezik.

— No, no! Kje te je pičila kača?

— Vraga! Zakaj nisem pograbil tistega Horvatovega dekleta, Angelije! Lepa ti je, no —

— Nori starec! Kakor Dobra — — a? je zakremžila stara obraz.

— Molči! se je razvnel Grga, skočivši po konci ter je začel zreti pred-se. Dobra, Dobra je mrtva. Angelija bi bila maščevanje, Debra je bila ljubezen.

— Ljubezen pod palico! Ha! Ha! Ha!

— Molči baba! je zakričal Grga lopnivši s pestjo ob mizo, da je čelada zazvonila in mačka poskočila plaho. Pusti mrtve na miru, je rekel zamolklo, posegel po vrču in potegnil silno. Da, se je razvnel, pol svejega zlata bi dal, da sem se mogel maščevati

ne ganéjo, da bi kranjski Slovenci dobili, kar jim gre po zakonu. Zakon, ki bi se pač moral izvršiti, vendar odločno zahteva to. Dotične naredbe in ukazi, ki sta jih izdala ministerstvo in deželni šoleki svet sam, so ugodni in natančni. Ljudstvo samo želi takih šol. Dejanske potrebe hočejo imeti zdaj višjo naobrazbo. Glede pokritja stroškov ni treba biti več v skrbeh, kajti gospodarske razmere, n. pr. na Gorenjskem in Dolenjskem so se izboljšale. Ako so razmere glede meščanskih šol na Goriškem in Kranjskem z ozirom na zakonite določbe grda ironija, so na Štajerskem ti oboji pravo zasmeševanje Slovencev. Slovenci spodnještajerski, za katere so osnovali že največ takih ljudskih šol, v katerih je v višjih razredih veliko preveč nemščine, imajo namreč le nemške meščanske šole v Celju, Ptuj, Mariboru, Radgoni. V Ljutomeru bi bila pa na pravem mestu slovenska meščanska šola. Ondi imajo že 50 let en sam razred privatne nemško-slovenske realke. Toda višji faktorji se nečejo usmiliti tega pritlikavca. Seveda: če bi ga povzdignili, koristili bi le Slovincem. Občine slovenske: Žalec, Trbovlje, Sevnica so prosile v deželnem zboru, ki po zakonu ustanovlja meščanske šole, od slučaja do slučaja, da bi se jim dale take učilnice. Toda nemška gospoda v Gradcu le zafrkavajo Slovence. Očitajo jim: »Nimate sposobnih učiteljev!« Prva laž. Pravijo jim: »Nimate slovenskih knjig!« Druga laž. Predbacivajo: »Slovenski otrok se že v ljudski šoli štajerski toliko uri v nemščini, da lahko prestopa v nemško meščansko šolo.« Grdo pačnje resnice. Zasmejujejo kranjske Slovence, češ: »Še kranjski Slovenci so zadovoljni z nemško meščansko (krško) šolo, pa bi mi štajerski Nemci svojim slovenskim rojakom, ki tako potrebujejo nemščino, dajali slovenske meščanske šole? — Kaj še!« — Tako torej! Zakaj pa niso dostavili še tega: Kdor trpi škodo, temu se ljudje še rogajo!!

Poslanska zbornica.

Dunaj 13. Med došliimi ulogami se nahaja interpelacija posl. Scaramanga in tovarišev na finančnega ministra, glede pomotilne uradniškega oboja v Trstu.

Poslanska zbornica je zopet obnovila svoj sklep, po katerem imajo deželne vlade pravico prepovedovati krošjarstvo.

Potem, ko je zbornica rešila zakon glede krošjarstva, je prišel v razpravo zakonski načrt glede ustanovitve italijanske pravne fakultete v Roveretu. Posl. Bennati je izvajal, da morajo biti vse stranke v zbornici prepričane, da se ustanovitev italijanske fakultete ne sme meriti s političnim merilom, kakor se je to do sedaj godilo, ampak je potrebno vzeti v oziir čisto didaktično stran ob dolžnem spoštovanju narodnih pravic Italijanov. Govornik je skušal odvreči posamezne ugovore proti ustanovitvi italijanske pravne fakultete v Trstu. Odkar se je pričelo razpravljati vprašanje o italijanskem vsučilišču, so bili Italijani vedno v tem edini, da mora italijanskemu vsučilišču biti sedež Trst. Govornik je omenil razgovora italijanskih poslancev z vlado in obljubo naučnega ministra, da se italijanska pravna fakulteta ustanovi v Trstu. Še la od decembra 1903. naprej so se začeli pojavljati glasovi proti Trstu. Nadalje je govornik omenil spomenice italijanskih poslancev, v kateri so protestirali proti vsaki drugi rešitvi, in nevoljo italijanskega prebivalstva, da

na tej deklici. Že sem jo bil držal v tej svoji roki, ali tista prokleta duša, tisti stari križar Anton, če bi ga imel pred seboj, razdelil bi ga na kose. Iz-pod brk mi je odnesel sladki plen. Krvav sem moral skočiti skozi okno. Opraskal sem si glavo, trn se mi je zaril v obraz, padel sem na roko; nisem se mogel ganiti in tisti psi bi me bili zalotili, da se nisem odplazil po tleh do jame, da me je na večer tat Martin odnesel na ramah v bregove.

— Moj, moj ubogi Grgo! je zasukala Gončinka glavo, pa to vse radi jednega dekleta, kje ti je bila prejšnja pamet?

— Čuj, šarovnica! je vzkliknil Prišlin v oguju ter je izvlekel iz nedrij denarnico in jo privzdignil proti luči. Tu je petdeset cekinov. Ti si z vragom v sorodstvu. Preskrbi mi to deklico v moje roke in denar je tvoj.

— Ah! je zvinla Gončinka, a kje je?

(Pride še).

bi se fakulteta premestila v Rovereto. Govornik se je na to baval s pomisleki, ki bi bili proti ustanovitvi fakultete v Trstu, ki jih je označil kakor popolnoma ničeve in brez temelja. Tudi ugovorov politične in moralne narave ni upoštevali. Nobenega vzroka torej ni proti izvolitvi Trsta, marveč je Trst edino mesto, pripravno za vsučilišče. Tudi iz finančne strani je Trst pripravno mesto. Govornik se zavaruje proti temu, da bi Italijani v tej državi bili odvisni od drugih narodnosti. Kaj da pomenjajo italijanske pokrajine za državno gospodarstvo, pové že ime »Trst«. Italijani niso ničesar dolžni ni državi ni drugim narodom.

Kar se tiče narodnih razmer, je rekel govornik, se nemštvo v italijanskih deželah nikdar ne ukorenini, kar se pa Slovanov tiče, ne zamore nihče zanikati, da ni Trst italijansko mesto in vse zahteve Slovanov do tega mesta so neopravičene. Ako se vzlic temu premesti italijansko fakulteto v kako drugo mesto, se ne bo nikdar zadovoljilo Italijane, ki bi videli v tem, da jim za vedno izgine nada, da bi imeli v Trstu svoje vsučilišče. Govornik je izjavil, naj se zakonski načrt predloži odseku, ki priredi v emisu, kakor žele Italijani. Govornik je na to opisal zgodovino fakultete v Wiltenu in kako da so Italijani prisiljeni, da se morajo učiti na nemških vsučiliščih ter zaključil, da se trdno nadeja, da dobe Italijani svojo pravno fakulteto v Trstu, ki se spremeji v popolno vsučilišče. (Živahna pohvala in ploskanje. Pohvala in ploskanje na galeriji. Živahni protesti Veenemcev. Predsednik je žugal, da bo dal izprazniti galerijo.)

Govorila sta potem posl. Romanecuk za ustanovitev maloruskega, posl. Plantan za ustanovitev slovenskega vsučilišča.

(Dalje v jutrajšji številki.)

Položaj v Avstriji.

»Politiki« poročajo brzojavno s Dunaja, da je bilo več mladočeskkih prvakov pri ministerskem predsedniku baronu Gautschu, da se pogovore žnjim radi bodočega zasedanja deželnega zbora češkega. Z ozirom na okolnost, da je povodom razprave o italijanski vsučiliščni predlogi pričakovati od strani vlade izjav o češkem vsučilišču na Moravskem; dalje z ozirom na to, da se v sporazumljenju z Nemci vrši skejja tudi glede jezikovnega vprašanja, je možno, da se bosti na današnji (dne 11. t. m.) konferenci ti dve stvari posebno razpravljali. Ta skejja, ki je čisto političnega značaja, se pridriži za jesensko zasedanje, ki bo odločilnega pomena. Splošna radovednost vlada, na kakovo stališče se postavijo Vsenemci. Kolikor se čuje, zahtevajo isti, da se zakon o kurijah predloži že v tem zasedanju, v maju.

Drobne politične vesti.

Petindvajsetletnico mašništva praznuje danes križevaški grško-katoliški škof mons. Julij Drohobecsky.

Na občinskih volitvah v novem 21. dunajskem volilnem okraju v Florisdorfu je bil v 4. razredu izvoljen za občinskega svetovaleca socialni demokrat Sehlinger s 5418 glasovi. Krščanski socialist je dobil 3869 glasov.

Brazilijski kardinal. — Med cerkvenimi knezi, ki bodo v prihodnjem konzistoriju dobili kardinalski klobuk, kakor poročajo iz Rima, bo tudi škof v Petropolisu v Braziliji, mons. Braga. Za to imenovanje se poteguje tudi brazilijska vlada. Mons. Braga bo prvi južno-ameriški kardinal.

Olajšave za Žide na Ruskem? Londonski židovski list »Jewish Chronicle« poroča, da je ruska vlada izdelala celo vrsto odredb, ki utegnejo prineesti Židom nepričakovanih olajšav. Dovoljeno jim bo, da se bodo mogli svobodno gibati in se nastanjati v vseh mestih Rusije, ne pa po vaseh, ker oblastniije ne marajo, da bi se zopet ponavljali prizori kišenevski.

Desetletnica ministrovanja grofa Goluchowskega. V torek, dne 16. t. m. mine deset let, kar je bil grof Goluchowski imenovan avstr. ogrskim ministrom unanjih stvari.

Domače vesti.

Tržaški škof in slovenski jezik v župni cerkvi pri sv. Jakobu. Minole nedelje smo priobčili na tem mestu dopis, v katerem več župljanov toži, kako da je župnik pri sv. Jakobu hotel uvesti »šmarnice«

za Slovence, in kako da je tržaški škof prepovedal to.

Tega dopisa nismo priobčili takoj, ko smo ga prejeli. Marveč smo se hoteli uveriti, koliko je resnice na tem in smo se v ta namen obrnili do zaupnih oseb v župniji pri sv. Jakobu. In dobili smo odgovor, da naj le priobčimo rešeni dopis.

Na to smo dobili iz pisarne škofijskega Ordinarijata popravek, ki smo ga priobčili v številki od minole srede. Popravek se je glasil: »Ni res, da je škof prepovedal župniku pri sv. Jakobu uvesti slovenske šmarnice, res pa je, da jih je dovolil in da je počenši s 1. majem vsak dan slovenski govor in za tem slovenska maša na oltarju Matere božje v cerkvi sv. Jakoba.«

Dobiči ta popravek smo se zopet obrnili do istih zaupnih oseb s prošnjo, naj nam pojasnijo stvar. Ti nam poročajo:

Župnik pri sv. Jakobu je dovolil »šmarnice«. Ko so pa izvesti nestrpnosti izvedeli o tem, so napisali anonimno pismo do škofa Nagla. Podpisal se torej ni nikdo. Na podlagi tega anonimnega pisma je škof Nagl ukazal župniku, naj ne uvaja nikakih novotarij ter pozval župnika k sebi. Župnik se je odzval temu pozivu in je, povrnivši se iz škofije, povedal neki znani osebi pri sv. Jakobu, da je škof dovolil deset minut (reci: deset minut) čitanja, a to še le, ko mine četrte ure po italijanski maši! O kaki maši na oltarju Matere božje ni bilo govora.

Na podlagi tega sporočila naših župnikov konstatujemo: Da je škof res prepovedal »šmarnice«, da je storil to na podlagi anonimnega pisma, da je še le po posredovanju župnika dovolil deset minut čitanja eno četrte ure po italijanski maši.

Se-li to res pravi dovoliti »šmarnice«? »šmarnice« so vendar: molitev, petje in sv. maša, oziroma litanije in blagoslov. Tu pa je škof dovolil faktično le deset minut čitanja, kajti maša, o kateri govori popravek, je vsakdanja tiha latinska maša brez vsacega petja.

Prva gorostasnost na tem »dovoljenju« je, da se dovoljuje le natančno deset minut čitanja in natančno četrte ure po italijanski maši, da bo le gotovo, da ne bo v cerkvi kakega italijana, ki bi mu slovenska beseda razburjala živca. Kako malo opravičena pa je ta strah, nam govori dejstvo, da tudi k tisti italijanski maši hodijo malone sami Slovenci.

Druga gorostasnost je, da se je škof ustrašil anonimnega pisma. Mi poznamo razmere pri sv. Jakobu in moremo zatrditi z absolutno gotovostjo, da Italijani tamošnjega okrožja — v kolikor zahajajo v cerkev — ne bi bili prav čisto nič razburjeni radi slovenskih šmaric. In naši ljudje pri sv. Jakobu so, kakor nam zatrjajo, popolnoma uverjeni, da onega anonimnega pisma ni pisal nikak župljan, marveč da je je pisal ali vsaj inspiriral kdo iz znanih nestrpnih italijanskih kapelanov.

Tretja gorostasnost je, kakor so v »Slovencu« hoteli opravičevati te razmere. Rekli so namreč nekako, da je škof storil, kolikor je le mogel storiti z ozirom na razmere, to je, da ne bo hrupa od strani Italijanov.

Čudno stališče zares! Italijanom ni treba drugega, nego da vedno uprizarjajo hrup in opravičene bodo krivice, ki jih trpe Slovenci! O te »razmere«. Tudi na Koroškem so nedavno temu s »podanimi razmerami« opravičevali nedobrohotno postopanje više cerkvene oblasti nasproti Slovincem. »Razmere« naj involvirajo še tako krivico — »podane« so in s tem basta! Krist se pa ni menil za »podane razmere«, ampak je vzletel, je prodajalca, prekupčevalca in meštarje izgnal iz tempeljna!

Sloveči nemški jurist Jhering je napisal izrek: da tisoč let krivice ne napravi enega dneva pravice. Tudi krivične razmere, pa naj trajajo še tako dolgo, ostajajo — krivica! Te pa ravno cerkvena oblast ne bi smela tolerirati, ampak bi jo morala izdreti s korenom brez vsacega obzira na — »podane razmere«!

Veličasten pogreb. Predčerašnjim popoldne se je vršil pogreb pok. Antona Gasperšič, ki je bil velečasten. Pred mrtvaškim vozom je šlo 5 gosp. duhovnikov, za njimi sta dva mladeniča nosila velik, krasen venec, dar pakovske zadruga. V mrtvaški voz eta bila vprežena dva para v črno oblečenih konj. Za mrtvaškim vozom je bil

drugi z venci obložen voz. Iz med napisov na venci sta bila le dva v slovenskem jeziku.

Sprevod, katerega se je udeležil — lahko rečemo — ves naš trgovski stan in mnogo drugih pokojnikovih prijateljev, je segal iz pred hre žalosti to je, od ulice Farneto do cerkve Sv. Antona novega.

Sploh je bila masa ljudstva taka, da je bil izlasti na začetku ulice Farneto in Tintore, promet vozov ustavljen. Od Sv. Antona novega je sprevod šel, v gori opisanem redu, do trga Barriera in od tu je sledila mrtvaškemu vozu nepregledna vrsta kočij.

Sorodnikom dobrega Antona še enkrat naše sožalje — Antonu pa: Vječnaja pamjat!

Druga plat zvona. Velecenjeni gospod urednik! Prosim Vas, da izvolite objaviti sledeče vrste, ki sem jih napisal v pojasnilo in odgovor na prvi dopis iz Barkovelj v številki »Edinosti« od dne 23. aprila t. l.

Kakor narodni greh je smatrati, ako prikrivamo medsebojne narodne prestopke in napake, ker s tem dajamo potuho onim, ki hote ali nehotе škodujejo interesom narodne stvari (organizacije). Kdor pa hoče druge kritikovati, mora biti oprezen in dosleden, ker greh je greh, pa naj ga je napravil Peter ali Pavel, bodi v tem ali drugem kraju.

Načeloma tudi jaz ne odobrujem sklepa odbora našega »Obrtnijskega društva«, valed katerega je postavil svetiljko z dvojezičnim napisom. Ker pa treba računati v praktičnem življenju z razmerami, kakor so, in ne, kakor si jih kdo predstavlja v svojem idejalenem oduševljenju, smatram oni napis za »malenkost«, o katerem ni bilo vredno niti pisati. Saj vendar ni še narodno izdajstvo, ako stoji pod slovenskim tudi italijanski napis! Saj imajo nekatera slična društva v mestu in okolici tudi dvojezične napise. Tvrde poznanih rodoljubov imajo tudi dvojezične in samo-italijanske napise in tiskovine. Konečno vidimo dvojezično tudi tam (sic!), kjer ne bo nikdo dvomil o narodni zavednosti! Zakaj?! Odgovor na to opravičuje tudi odbor »Obrt. društva« v Barkovljah. Motivi, ki so jih upoštevala druga društva in rodoljubni gospodje o postavljanju svojih dvojezičnih napisov, napotili so tudi zgoraj omenjeni odbor, ki je imel o sklepanju za dvojezični napis na novopostavljeni svetiljki, najboljši namen: družstvu koristiti. Za gospodarska društva je narodni greh in izdajstvo, ako sklepajo letne račune s primanjkljajem in ako bi radi slabega gospodarstva že pridobljene narodne postojanke (kakoršne so »Narodni domi« po okolici) prišle zopet nasprotnikom v last.

Tistim, ki sedaj toliko rogovilijo proti zgoraj omenjenemu napisu in strašijo z bojkotiranjem, pa kličem: »Ako hočemo priti kedaj do gospodarskega in narodnega osamosvojenja, se ne smemo izgubljati pri malenkostih. Bodimo — rekel bi — bolj praktično-narodni. Naše mizerije bo prej konec, ako bomo več delali ter dejansko kazali narodno zavest, nego pa da samo napadamo, kritikuemo in rešujemo domovino le s frazami.

Furius.

Ali je to tudi katoliško? »Mr« piše pod tem naslovom: Znano je, da se v gostilni »pri jagnjetu« v Celovcu zbira go-spodje, ki stoje v dotiki s »Kärntner-Zeitung«. Tja pa zahajajo tudi mnogi Slovenci, elasti prenočevati. Gostilničar, vrlo postrežljiv mož, je hotel storiti uslugo svojim slovenskim gostom ter je naročil »Mir«. Ali glejte, kaj se zgodi! Nemško-nacionalna strast je pri pristaših lista »Kärntner Zeitung« že tako neukrotljiva, da se mora pokazati povsod, celo na javnem prostoru, v gostilni, in to ravno tako pri duhovnikih kakor neduhovnikih. Zgodilo se je namreč, da so nemški duhovniki v družbi z neduhovniki (imena za danes javnosti še zamolčemo, ali so vsakomur na razpolgo v našem uredništvu) nagovarjali gostilničarja, da naj opusti »Mir«. Ko pa jih gostilničar ni ubogal, so se maščevali nad našim listom prav po — otroče, strgaliso ga namreč in s cigare-tami zažigali. Ta čin nemške duhovščine res zasluži, da se ga iznese v javnost, kajti kaj takega je res samo mogoče tamkaj, kjer strast že ne pozna nobene meje več. In res, tu se je pokazala vsa njihova olike, ves njihov fini nastop, vsa lepota najlepših ljudi v Celovcu. Ne zamerite, ali slovenskemu duhovniku bi bilo kaj takega nemogoče storiti, ker bi bilo to pod njegovo častjo, pod častjo katoliškega duhovnika in Slovence,

Varstvena znamka: „SIDRO“.

LINEMENT. CAPSICI COMP.

na domostek

pain ekspelerja

je pripoznano kot izvrstno, bolečine blažeče maslo; dobiva se po 80 stot., 1-40 K in po 2 K v vseh lekarnah.

Pri skupovanju tega posoda preljubljenega domačega zdravila naj se pazi edino le na originalne steklenice v zavrtkih z našo varstveno znamko „SIDRO“ iz Richterjeve lekarnarje in le tedaj je gotovo, da se sprejme originalen izdelek.

Richterjeva lekarnarja „pri zlatem orlu“
PRAGA, Elizabetinske ulice št. 5, nova.
Dnevno razpošiljanje.

Celko gosje perje!

5 kg.: novo skubljeno K 9,60
boljše K 12.—
beli mehki puh, skubljeno K 30.— K 36.—

Pošilja franko po povzetju.
Zamena ali povrnitev dovoljena proti povrnitvi poštnih stroškov.

Benedikt Sachselt, Lobes 183.
pošta PIZON, Češka.

Pekarna in sladčičarna z lastno tovarno biškovov

Fran Lampe

TRST - ulica Molin Grande št. 32 - TRST
3 krat na dan svež kruh, raznovrstne moke prvih ogrskih mlinov, fine vina v buteljkah, sladčice itd.
Sprejema naročbe za sladčice.

Manufakturna trgovina

Ambrosich & Modricky

TRST - ul. Belvedere 32 - TRST

Fuštanj za krila širok 90 cm po 36, 42 novl.
Fuštanj vešer od 27 novl. dalje, bel, siv in piquet fuštanj. Kotenina bela in siva. Maje, šlaji in rute. Odeja od volne ali bombaža. Pregrinjala preproge za mej posteljo. Kravate, srajce za moške in ženske. Krila, nogovnice, čipke in žamet, kakor tudi raznovrstne drobnarije.

Pekarna, sladčičarna in tovarna biškovov

Vinko Škerk

TRST - ulica Acquedotto št. 15 - TRST
Filijalka v ulici Miramare št. 13

Raznovrsten kruh, moka prvih tovarov, sprejema naročbe na najfinije pečivo ter dostavlja kruh na dom. Za obilen obisk se toplo priporoča cenj. občinstvu.

Svetovna panorama

ulica Torrente 11 (trivogalna palača)
odprta vsak dan od 10. predp. do 11. ure zvečer

Danes zadnji dan:

PARIS.

Od 14. do 18. t. m.:

ŠVICA.

Vstop 30 st., vojaki in dečki 20 st.
Do 17 t. m. se izplačujejo vkupljeni in ne porabljeni listki. Prodajo se krasne sterskopične fotografije na steklu.

Izvrstno jedilno olje

po 28 novl. liter v novi prodajalnici

A. BERINI & A. STRINGARI

ulica di Torre bianca 45.

Kis, milo, sveče in soda.

Jedilno olje po 28 novl.

Leon Fano

TRST - ulica Nuova 42

zlatar in draguljar

prodaja, kupuje in zamenjuje zlatanino, srebrnino in dragulje; sprejema poprave po najzmernejših cenah ter prodaja na mesečne obroke proti solidnemu jamstvu.

Ivan Petelin

tovarna testenin

TRST
ul. S. Francesco d' assisi 47.

Velika zaloga z lastno tovarno

Trst - G. MAYER GREGO - Trst

Oddelek za obleko ul. Riborgo 12

Veliki izbor izgotovljenih moških oblek, specialiteta: kostumi za dečke in otroke.

Obuvala od platna od 70 nč. dalje. — Sprejema naročbe po meri.

IZVOZ. — UVOZ. —

Tomaževa žlindra

(na debelo in drobno)

Nova krma „Melassit“

za konje, vole, krave, prašiče.

Kilo po 20 stotink. Vreče od 50 kg. K 8.

Prodaja

HUBER & Comp. v TRSTU

v ulici Madonna Stev. 7 (nasproti bivšemu parnemu mlinu).

Jržaška posojilnica in hranilnica

registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Piazza Caserma št. 2, I. n. — TRST — V lastni hiši. Telefon št. 952.

Vhod po glavnih stopnicah.

Hranilne vloge sprejema od vsakega, če tudi ni ud zadruga in jih obrestuje po 4%. Rentni davek od hranilnih vlog plačuje zavod sam. Vloga se lahko po 1 krono. Posojila daje samo zadrugi in sicer na uknjižbo po 5 1/2%, na menjice po 6%, na zastave po 5 1/2%.

Uradne ure: od 9.—12. dopoldne in od 3.—4. popoldne.

Izplačuje vsaki dan od uradnih urah. — Ob nedeljah in praznikih je urad zaprt.

Ima najmoderneje urejeno varnostno celico za shrambo vrednostnih papirjev, listin itd.

Poštno hranilnični račun 816.004.

Šumeči limonadni bomboni in imberno pivo

dajajo najboljšo špirta prosto ljudsko pijačo, ki zdravje jako povspesuje.

Pristni le s to znamko:

Udobivajo se povsod.

Le s to znamko pristne priporoča

tovarniško delniško društvo za orijent. sladkorno blago in čokolato

(prej A. Maršner) PRAGA - Kralj. Vinohrady „Plzenka“.

Intabulacije

(Vkrjižbe)

za TRST in okolico po 4 3/4% proti odplačevanju od 1. do 60 let daja

HENRIK GIBERTI

lastnik Prvega avtoriz. posredovalnega in koncesioniranega zavoda z odobrenim tarifom, z razpisom vis. ces. kr. namestništva št. 29.460 III.

Obenem tudi oblastveno poobl. zavarovalni agent in upravitelj hiš in zemljišč vsled dovolitve mest. magistrata št. 14.245 kakor tudi

GLAVNI ZASTOPNIK

Uzajemno zavarovalne banke „Slavija“

TRST ul. Vincenzo Bellini št. 13 I. n. — Telefon št. 1567.

Zahtevajte le SELLE & KARY-je

FREDIN

najboljše sredstvo za čistiti vsako fino rumeno ali črno obuvalo

Najbolj se priporoča za Boxcalis, Osearia, Chevreaux in lakirane čevlje.

DUNAJ, XIII.

Narodni kolek je vdobiti pri upravi „Edinost“

TOVARNA POHIŠTVA IGNAC KRON

TRST, ULICA CASSA DI RISPARMIO 5

REBLOVANJE PO NAJMODERNEJŠIH ZAHTEVAH

KATALOGI BREZPLAČNO.

Najboljša, najlepša, najcenejša ura sedanjega časa!

Pristne Roskopf-Savonnet od double zлата remontoir na sidro

so najnovejša Roskopf ure. Te ure imajo izvrstno in zjamčeno precizijsko kolesje na sidro in imajo 3 odskočne pokrovice od double zлата z dvojno prevlago. Double zlatu, je zlatu podobna kovina, koja se nikoli ne spremeni. Te ure so zbog krasnega dela posebno občudovane ter se ne ločijo od pristnih zlatih ur.

Cena 5 gld.

K tej spadajoča veržica od dvojnatga double zлата za gospode gld. 1.50. Vsaki uri je priloženo pismo za 3 letno jamstvo. Razpošilja se le po povzetju

JOSIP SPIERING, Dunaj I., Postg. 2-45.

Schicht-ovo štedilno milo

Z znamko „JELEN“

Ono je zajamčeno čisto in vsake brez škodljive primesi. Pere izvrstno. Kdor hoče dobiti zares jamčeno pristno, perilu neškodljivo milo naj pazi dobro da bo imel vsak komad ime „SCHICHT“ in varstveno znamko „JELEN“.

JURI SCHICHT, USTJE na LABI. Največja tovarna te vrste na evropskem ozemlju.

Udobiva se povsod!

Varstvena znamka.